

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในเรื่องแนวปฏิบัติทางการบัญชีสำหรับสาขานิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศ ในเขตภาคเหนือของประเทศไทย ได้ใช้ทฤษฎีประกอบการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับบริษัทข้ามชาติ
2. พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542
3. พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543
4. ภาษีอากรที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลต่างประเทศ
5. การควบคุมการบริหารงานสาขา
6. การตอบสนองความต้องการของผู้วิเคราะห์งบการเงิน โดยบริษัทข้ามชาติ

2.1 ความรู้เกี่ยวกับบริษัทข้ามชาติ

2.1.1 ความหมายของบริษัทข้ามชาติ (ชนงกรณ์ กุศลทลบุตร, 2549:17)

การให้ความหมายของบริษัทข้ามชาตินั้น มีสาเหตุจากหลายปัจจัย ทำให้ความหมายในทางกว้างเพื่อให้ครอบคลุมการดำเนินงานของกิจการต่าง ๆ จะหมายถึง กิจการที่มีการดำเนินงานในประเทศต่าง ๆ ตั้งแต่ 2 ประเทศขึ้นไป การพิจารณาความหมายกว้างแบบนี้จะครอบคลุมกิจการขนาดเล็กมาก ๆ เข้ามาด้วย แม้กระทั่งกิจการที่มีการติดต่อค้าขายตามพรมแดน ทำให้มีการพิจารณาความหมายในทางลึกที่มุ่งเน้นศึกษากิจการที่มีขนาดใหญ่จริง ๆ เช่น กิจการที่มีการดำเนินงานมากกว่าสองประเทศมียอดขายมากกว่า 50,000 ล้านบาทต่อปี และรายได้มากกว่าหนึ่งในสามมาจากการดำเนินงานในต่างประเทศ ความหมายลักษณะนี้ทำให้กิจการขนาดเล็กจำนวนมากไม่เข้าข่าย

จากการให้ความหมายที่คำนึงถึงประเทศที่เป็นเจ้าของกิจการ (Home Country) กับประเทศที่เป็นสาขาในต่างประเทศ (Host Country) ทำให้มีการใช้คำว่าสำนักงานใหญ่กับสาขาในต่างประเทศ แนวโน้มในอนาคตอาจทำให้ความหมายดังกล่าวไม่ครอบคลุมบริษัทที่สร้างความเป็นสากลให้กับกิจการ (Global Company) เนื่องจากบริษัทสากลบริหารงานโดยพิจารณาถึงความเหมาะสมจากปัจจัยทุกด้านไม่ว่าจะเป็นการตลาด การผลิตและการจัดการ ทำให้กิจการอาจไปตั้งสำนักงานใหญ่ในประเทศอื่น หรือมีโครงสร้างเงินทุนที่ได้มาจากการขายหุ้นให้นักลงทุนจาก

ประเทศอื่น เมื่อถึงจุดหนึ่งทำให้เจ้าของมาจากประเทศอื่นในสัดส่วนที่มากกว่าประเทศผู้ก่อตั้ง ดังนั้นลักษณะบริษัทข้ามชาติอาจสรุปได้ดังนี้

1. มีการดำเนินงานนอกเหนือจากประเทศที่จัดตั้งบริษัท หมายถึง มีการดำเนินงานในประเทศอื่นนอกจากประเทศที่ได้เริ่มจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท เช่น มีบริษัทสาขาในประเทศอื่น
2. มีสัดส่วนผลการดำเนินงานที่เกิดในต่างประเทศอย่างมีนัยสำคัญ หมายถึง การที่กิจการมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถวัดได้ ได้แก่ ยอดขายหรือผลกำไร และสัดส่วนเหล่านั้นมีผลต่อการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญ เป็นต้น หากยุติการดำเนินงานในต่างประเทศแล้วจะมีผลกระทบต่อการทำงานของกิจการ

2.1.2 สาเหตุที่ทำให้เกิดกิจการข้ามชาติ

ลักษณะความเป็นมาของบริษัทข้ามชาติส่วนใหญ่จะพบว่าล้วนแต่เกิดขึ้นในลักษณะเป็นของกิจการท้องถิ่นมาก่อน แต่สาเหตุที่กิจการเหล่านี้เติบโตเป็นกิจการข้ามชาติสรุปได้ดังนี้

1. มีผู้บริหารระดับสูงที่มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ความสามารถ มีความทะเยอทะยานที่จะนำธุรกิจออกสู่ต่างประเทศ
2. ประสบความสำเร็จจากการดำเนินงานภายในประเทศ ทำให้กิจการมีเงินทุนสูงมีความน่าเชื่อถือจากสถาบันการเงิน มีความชำนาญในการดำเนินธุรกิจแขนงดังกล่าวอย่างเต็มที่จนตลาดภายในประเทศมีขนาดเล็กเกินกว่ากำลังผลิตของกิจการ ทำให้กิจการต้องหาทางขยายตลาดออกสู่ต่างประเทศในที่สุด
3. การขยายตัวของตลาดในต่างประเทศมีมากกว่าในท้องถิ่นมาก เช่น การจำหน่ายสินค้าในประเทศไทยมีประชากรประมาณ 60 ล้านคน ในขณะที่ตลาดสหรัฐอเมริกาและในกลุ่มตลาดร่วมยุโรปรวมทั้งญี่ปุ่นมีผลเมืองมากกว่าไทยและกำลังซื้อมากกว่า เมื่อคำนวณรวมกันอาจมากกว่า 10 เท่าตัว
4. ต้องการรักษาส่วนแบ่งทางการตลาดมิให้ต่ำกว่าคู่แข่ง ส่วนแบ่งทางการตลาด (Market Share) เป็นสิ่งที่ผู้บริหารให้ความสำคัญ หลายกิจการอาจให้ความสำคัญมากกว่าผลกำไรประจำปี เนื่องจากการรักษาส่วนแบ่งทางการตลาดทำให้กิจการไม่ถูกลดความสำคัญจากคู่แข่งขึ้นในอนาคต
5. ต้องการลดต้นทุนการผลิตและจัดจำหน่าย สินค้าหลายชนิดมีต้นทุนการวิจัยและพัฒนาสูง เช่น รถยนต์ คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ที่มีเทคโนโลยีสูง เงินทุนที่ใช้ในการวิจัยอาจมีหลายพันล้าน มีจุดคุ้มทุนสูงและต้องการยอดขายมากเพื่อลดต้นทุนต่อหน่วย ทำให้กิจการ

ต้องหายอดขายในตลาดต่างประเทศ เนื่องจากยอดขายภายในประเทศไม่เพียงพอที่จะคุ้มทุน ทำให้กิจการจำนวนมากต้องไปดำเนินธุรกิจในประเทศ

6. เพื่อเหตุผลอื่น ๆ เช่น ปัญหาจากภาษีขาเข้าของประเทศต่าง ๆ ทำให้กิจการต้องไปตั้งโรงงานในประเทศอื่น หรือจากสาเหตุของการเข้าแหล่งวิทยาการเฉพาะ

2.2 พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542

2.2.1 แนวคิดเรื่อง นิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศ

ในการเข้ามาประกอบธุรกิจของกิจการข้ามชาติในประเทศไทยภายใต้พระราชบัญญัติประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 หมายถึง (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2548: ออนไลน์)

1. บุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทย
2. นิติบุคคลที่ไม่ได้จดทะเบียนในประเทศไทย
3. นิติบุคคลที่จดทะเบียนในประเทศไทยและมีลักษณะดังต่อไปนี้

(ก) นิติบุคคลซึ่งมีหุ้นอันเป็นทุนตั้งแต่กึ่งหนึ่งของนิติบุคคลนั้น โดยบุคคลตาม (1) และ (2) ถือหุ้นหรือนิติบุคคลซึ่งมีบุคคลตาม (1) หรือ (2) ลงทุนมีมูลค่าตั้งแต่กึ่งหนึ่งของทุนทั้งหมดในนิติบุคคลนั้นขึ้นไป

(ข) ห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือห้างหุ้นส่วนสามัญที่จดทะเบียนซึ่งหุ้นส่วนผู้จัดการหรือผู้จัดการเป็นบุคคลตาม (1)

4. นิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทย ซึ่งมีหุ้นอันเป็นทุนตั้งแต่กึ่งหนึ่งของบุคคลนั้นถือโดยบุคคลตาม (1), (2) หรือ (3) หรือนิติบุคคลซึ่งมีบุคคลตาม (1), (2) หรือ (3) ลงทุนตั้งแต่กึ่งหนึ่งของทุนทั้งหมดในนิติบุคคลนั้น

ดังนั้นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศจะเข้าข่ายในข้อที่ 2 แต่ในทางปฏิบัติคำว่า “นิติบุคคลต่างประเทศ” หมายถึง ข้อ (2), (3) และ (4)

2.2.2 คุณสมบัติของคนต่างด้าวซึ่งจะขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจ

ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

1. มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
2. มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรหรือได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง
3. ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
5. ไม่เคยต้องโทษตามคำพิพากษาหรือถูกเปรียบเทียบปรับในความผิดตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 281 ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 เว้นแต่พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีก่อนวันขอรับใบอนุญาต
6. ไม่เคยต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษาในความผิดฐานฉ้อโกง โกงเจ้าหนี้ ยักยอก ความผิดเกี่ยวกับการค้าตามประมวลกฎหมายอาญาหรือในความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงิน ที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนหรือในความผิดตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง เว้นแต่พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีก่อนวันขอรับใบอนุญาต
7. ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 281 ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 ในระยะเวลาห้าปีก่อนวันขอรับใบอนุญาต

ในกรณีนิติบุคคลเป็นผู้ขอรับใบอนุญาต กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลนั้นที่เป็นคนต่างด้าวต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามดังกล่าวในข้อหนึ่งด้วย

2.2.3 ขั้นตอนการเข้ามาประกอบธุรกิจของนิติบุคคลต่างประเทศ

นิติบุคคลต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย ต้องขออนุญาตตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ให้พิจารณาโดยคำนึงถึงผลดีและผลเสียต่อความปลอดภัยและความมั่นคงของประเทศ การพัฒนาและสังคมของประเทศ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ศิลปวัฒนธรรมและจารีตประเพณีของประเทศ การอนุรักษ์ธรรมชาติ การพลังงานและการรักษาสิ่งแวดล้อม การคุ้มครองผู้บริโภค ขนาดของกิจการ การจ้างแรงงาน การถ่ายทอดเทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา ซึ่งจะบอกธุรกิจที่ไม่อนุญาตไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2548: ออนไลน์)

ดังที่กล่าวข้างต้นหากธุรกิจไม่อยู่ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 นิติบุคคลต่างประเทศไม่ต้องขออนุญาตประกอบธุรกิจแต่ต้องมีทุนขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 2 ล้านบาท

2.2.4 หน้าที่และความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว

พ.ศ. 2542

2.2.4.1 การปฏิบัติตามเงื่อนไขในพระราชบัญญัติ

1. เงินกู้ทั้งสิ้นที่ใช้ในการประกอบธุรกิจที่ได้รับอนุญาตต้องไม่เกิน 7 เท่าของเงินทุน
2. ผู้รับผิดชอบในการประกอบธุรกิจต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักรไม่น้อยกว่า 1 คน

หากไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข อธิบดีกรมทะเบียนการค้ามีอำนาจแจ้งให้ปฏิบัติให้ถูกต้อง ภายในเวลาที่กำหนด และสั่งพักใช้ใบอนุญาตชั่วคราวหรือสั่งระงับการประกอบชั่วคราว (แต่ไม่เกิน 60 วัน) หากยังไม่ถูกต้อง อธิบดีกรมทะเบียนการค้าสามารถสั่งเพิกถอนใบอนุญาตได้

2.2.4.2 การนำส่งเงินทุนขั้นต่ำเข้ามาในประเทศไทยเพื่อใช้ในการเริ่มต้นประกอบธุรกิจ

1. จำนวนทุนขั้นต่ำ ต้องไม่น้อยกว่า 25 เปอร์เซ็นต์ ของค่าเฉลี่ยต่อปีของประมาณการรายจ่ายในการประกอบธุรกิจสำหรับแต่ละธุรกิจเป็นเวลา 3 ปี แต่ต้องไม่น้อยกว่า 3 ล้านบาท
2. ระยะเวลาที่นำส่ง นับแต่วันที่เริ่มต้นประกอบธุรกิจหรือวันที่ได้รับอนุญาต ต้องนำส่งเงินทุน

- ประกอบธุรกิจไม่ถึง 3 ปี ต้องนำส่งให้ครบภายใน 6 เดือน

- ประกอบธุรกิจตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป

ภายใน 3 เดือนแรก ต้องนำส่ง 25 %

ภายใน 1 ปี ต้องนำส่งอีก 25 %

ภายใน 2 ปี ต้องนำส่งอีก 25 %

ภายใน 3 ปี ต้องนำส่งให้ครบ 100%

3. ต้องแสดงหลักฐานการนำหรือส่งทุนขั้นต่ำภายใน 15 วันนับแต่วันที่ส่งทุนขั้นต่ำ

หากไม่นำหรือส่งเงินทุนขั้นต่ำภายในเวลาที่กำหนด มีโทษปรับตั้งแต่นั้นหนึ่งแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาทและปรับวันละหนึ่งหมื่นบาทถึงห้าหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

2.2.4.3 เรื่องอื่น ๆ

1. ต้องแสดงใบอนุญาตการประกอบธุรกิจไว้ ณ สถานที่ประกอบธุรกิจของสำนักงานในที่เปิดเผย หากไม่ปฏิบัติตามมีโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท
2. ถ้าใบอนุญาตชำรุดหรือสูญหาย ต้องยื่นขอรับใบแทนต่อนายทะเบียนภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ทราบการชำรุดหรือสูญหาย หากไม่ปฏิบัติตามมีโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท
3. เมื่อเลิกหรือย้ายสถานที่ประกอบธุรกิจ ต้องแจ้งนายทะเบียนภายใน 15 วัน นับตั้งแต่วันที่เลิกหรือย้าย หากไม่ปฏิบัติตามมีโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

2.2.5 บัญชีท้ายพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542

ธุรกิจที่อยู่ในบัญชีท้ายของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวจะต้องขออนุญาตในการประกอบธุรกิจ แบ่งออกเป็น 3 บัญชี ดังนี้

บัญชีหนึ่ง ไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวประกอบกิจการด้วยเหตุผลพิเศษ เช่น การทำกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ การทำนา ทำไร่ ทำสวน การค้าที่ดิน ฯลฯ

บัญชีสอง ธุรกิจที่เกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบต่อ

1. ความปลอดภัยหรือความมั่นคงของประเทศ เช่น การผลิต จำหน่าย และซ่อมบำรุงอาวุธยุทธโธปกรณ์ การขนส่งทางบก ทางน้ำ หรือทางอากาศในประเทศ รวมถึงกิจการการบินในประเทศ
2. ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และหัตถกรรมพื้นฐาน เช่น การค้าของเก่า การเลี้ยงไหม การผลิตเส้นไหมไทย การผลิตเครื่องทอง ฯลฯ
3. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การทำนาเกลือ การทำเหมือง การแปรรูปไม้เพื่อทำเครื่องเรือนและเครื่องใช้สอย เป็นต้น

บัญชีสาม ธุรกิจที่คนไทยยังไม่มีความพร้อมที่จะแข่งขันในการประกอบกิจการกับคนต่างด้าว ได้แก่ การทำกิจการทางวิชาชีพต่าง ๆ เช่น วิศวกรรม บัญชี กฎหมาย สถาปัตยกรรม การก่อสร้าง และบริการต่าง ๆ เป็นต้น

2.2.6 ข้อปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายของนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศ

ในการเข้ามาประกอบธุรกิจในประเทศไทยของนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศต้องปฏิบัติตามกฎหมายดังต่อไปนี้ (สถาบันฝึกอบรมธุรกิจการค้า, กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2548: เอกสารประกอบการอบรม)

1. ใบอนุญาตหรือหนังสือรับรองที่ได้รับต้องแสดงไว้ ณ สถานที่ประกอบธุรกิจในที่เปิดเผย

2. กรณีใบอนุญาตหรือหนังสือรับรองสูญหาย ให้ยื่นคำขอใบแทนต่อนายทะเบียนภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ทราบการชำรุดหรือสูญหาย

ใบแทนเป็นเอกสารที่ใช้แทนใบอนุญาตหรือหนังสือรับรองได้จนกว่าจะได้รับอนุญาตหรือหนังสือรับรองใหม่

3. นิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศที่มีหน้าที่ต้องจัดทำบัญชี งบการเงิน และต้องนำส่งงบการเงินตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 คือ นิติบุคคลที่ไม่ได้จดทะเบียนในประเทศไทยและเข้ามาประกอบธุรกิจในประเทศไทยในทุกกรณี ไม่ว่าจะประกอบธุรกิจโดยต้องขอรับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 หรือไม่ก็ตาม โดยครอบคลุมถึงสำนักงานผู้แทน และสำนักงานภูมิภาคด้วย

หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำบัญชี งบการเงิน และการนำส่งงบการเงินที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

3.1 เริ่มทำบัญชีนับแต่วันที่นิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศได้เริ่มต้นประกอบธุรกิจในประเทศไทย โดยต้องจัดทำบัญชีตามที่กฎหมายกำหนดในประกาศกรมทะเบียนการค้า เรื่องกำหนดชนิดของบัญชีที่ต้องจัดทำข้อความและรายการที่ต้องมีในบัญชี ระยะเวลาที่ต้องลงรายการในบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบลงบัญชี พ.ศ. 2544

3.2 ปิดบัญชีครั้งแรกภายใน 12 เดือนนับวันที่มีหน้าที่จัดทำบัญชี คือนับแต่วันที่ได้เริ่มต้นประกอบธุรกิจในประเทศไทย และปิดบัญชีครั้งต่อไปทุกกรอบ 12 เดือน นับแต่วันปิดบัญชีครั้งก่อน

3.3 จัดทำงบการเงิน โดยมีรายการย่อตามที่กำหนดในแบบ 4 ตามประกาศกรมทะเบียนการค้า เรื่องกำหนดรายการย่อที่ต้องมีในงบการเงิน พ.ศ. 2544 และจัดให้มีผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตรวจสอบ และแสดงความเห็นต่องบการเงินด้วย

3.4 นำส่งงบการเงินภายใน 5 เดือนนับแต่วันที่ปิดบัญชี

3.5 เก็บรักษาบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชีไว้ ณ สถานที่ทำการ หรือสถานที่ทำการผลิตหรือเก็บสินค้าเป็นประจำ หรือสถานที่ ที่ใช้งานเป็นประจำ เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี นับแต่วันที่ปิดบัญชี

3.6 การดำเนินการเกี่ยวกับบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชี ที่มีหน้าที่จัดทำ จะต้องขออนุญาตต่อสารวัตรใหญ่บัญชีหรือสารวัตรบัญชีประจำสำนักงานบัญชีประจำท้องที่ตามที่กฎหมายกำหนด

3.7 เมื่อดำเนินการเลิกประกอบธุรกิจ ย้ายสำนักงานหรือสถานที่ประกอบที่ประกอบธุรกิจ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการในประเทศไทยมีหน้าที่ที่จะต้องส่งมอบบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชีต่อสารวัตรใหญ่หรือสารวัตรบัญชี ภายใน 90 วันนับแต่วันเลิกประกอบธุรกิจหรือวันที่ใบอนุญาตหมดอายุและไม่ประสงค์จะต่อใบอนุญาต

2.3 พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 (สภาวิชาชีพบัญชี, 2550: ออนไลน์)

2.3.1 ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี

นิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย เป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2542 ซึ่งวันเริ่มทำบัญชี คือวันที่เริ่มต้นประกอบธุรกิจในประเทศไทย

2.3.2 กำหนดความรับผิดชอบในการจัดทำบัญชี

กำหนดความรับผิดชอบในการจัดทำบัญชีของธุรกิจ โดยแบ่งแยกหน้าที่และความรับผิดชอบระหว่างผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีและผู้ทำบัญชีอย่างชัดเจน ดังนี้

1. ผู้ทำบัญชี หมายถึง ผู้รับผิดชอบในการทำบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีไม่ว่าจะเป็นลูกจ้างของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีหรือไม่ก็ตาม โดยผู้ทำบัญชีต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

1.1 มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร

1.2 มีความรู้ภาษาไทยเพียงพอที่จะทำหน้าที่เป็นผู้ทำบัญชีได้

1.3 ไม่เคยต้องโทษคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เนื่องจากได้กระทำความผิด ตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชี หรือกฎหมายว่าด้วยผู้สอบบัญชี หรือกฎหมาย ว่าด้วยวิชาชีพบัญชีเว้นแต่พ้นระยะเวลาที่ถูกลงโทษมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามปี

1.4 นิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจใน ประเทศไทย ต้องมีคุณสมบัติของผู้ทำบัญชี คือ ต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่า ปริญญาตรีทางการบัญชีหรือเทียบเท่า จากสถาบันการศึกษาซึ่งทบวงมหาวิทยาลัย หรือ คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) หรือ กระทรวงศึกษาธิการเทียบว่าไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี ทางการบัญชี

2. ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี หมายถึง ผู้มีหน้าที่จัดให้มีการทำบัญชี โดยมีหน้าที่ตามกฎหมาย ดังนี้

2.1 ต้องจัดให้มีการทำบัญชีให้ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดนับแต่วันเริ่มทำบัญชี

2.2 ต้องส่งมอบเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีให้แก่ผู้ทำบัญชีให้ถูกต้องครบถ้วน เพื่อให้บัญชีที่จัดทำขึ้นสามารถแสดงผลการดำเนินงาน สถานะการเงิน หรือการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินที่เป็นอยู่ตามความเป็นจริง และตามมาตรฐานการบัญชี ซึ่งมาตรฐานการ

บัญชี หมายถึง หลักการบัญชีและวิธีปฏิบัติทางการบัญชีที่รับรองทั่วไป หรือมาตรฐานการบัญชีที่กำหนดตามกฎหมาย โดยในระหว่างที่ยังไม่มีมาตรฐานการบัญชีที่กฎหมายกำหนด ให้ถือว่ามาตรฐานการบัญชีที่กำหนดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ซึ่งคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชีได้มีมติให้ประกาศใช้แล้ว เป็นมาตรฐานการบัญชี ทั้งนี้อธิบดีมีอำนาจประกาศกำหนดข้อยกเว้นให้ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือส่วนใดส่วนหนึ่ง

2.3 ต้องปิดบัญชีและจัดทำงบการเงินโดยมีรายการย่อตามที่อธิบดีประกาศกำหนด โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี พร้อมทั้งยื่นงบการเงินต่อสำนักงานกลางบัญชีหรือสำนักงานบัญชีประจำท้องที่ซึ่งงบการเงิน หมายถึง รายงานผลการดำเนินงาน ฐานะการเงิน หรือการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการ ไม่ว่าจะรายงานโดยบุคคล งบกำไรขาดทุน งบกำไรสะสม งบกระแสเงินสด งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น งบประกอบ หรือหมายเหตุประกอบงบการเงิน หรือคำอธิบายอื่นซึ่งระบุไว้ว่าเป็นส่วนหนึ่ง ของงบการเงิน

2.4 ต้องเก็บรักษาบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีไว้ ณ สถานที่ทำการหรือสถานที่ ที่ใช้เป็นที่พักการผลิตหรือเก็บสินค้าเป็นประจำ หรือสถานที่ที่ใช้เป็นที่ทำงานเป็นประจำ โดยเก็บไว้เป็นเวลา ไม่น้อยกว่า 5 ปี ทั้งนี้อธิบดีโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีจะกำหนดให้ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีสำหรับ กิจการบางประเภทเก็บรักษาบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชีไว้เกิน 5 ปีแต่ต้องไม่เกิน 7 ปีได้

2.5 ในการลงรายการในบัญชี ผู้ทำบัญชีต้องลงรายการเป็นภาษาไทย หากลงรายการเป็นภาษาต่างประเทศ ให้มีภาษาไทยกำกับ หรือลงรายการเป็นรหัสบัญชีให้มีคู่มือคำแปลรหัสที่เป็นภาษาไทยไว้ รวมทั้งต้องเขียนด้วยหมึก พิมพ์ดีด ตีพิมพ์ หรือทำด้วยวิธีอื่นใดที่ได้ผลในทำนองเดียวกัน

2.3.3 กำหนดอำนาจในการตรวจสอบบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี

กำหนดให้สารวัตรใหญ่บัญชีและสารวัตรบัญชีมีอำนาจตรวจสอบบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชี โดยมีอำนาจเข้าไปในสถานที่ที่ทำการหรือสถานที่เก็บรักษาบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี ของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีหรือผู้ทำบัญชี หรือสถานที่รวบรวมหรือประมวลข้อมูลของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี หรือผู้ทำบัญชี รวมทั้งมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี หรือผู้ทำบัญชีมาให้ถ้อยคำหรือส่งบัญชีเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี รวมทั้งเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำได้

2.4 ภาษีอากรที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลต่างประเทศ

2.4.1 อนุสัญญาภาษีซ้อน (กรมสรรพากร, 2550: ออนไลน์)

1. ขอบข่ายของอนุสัญญา

1.1 ขอบข่ายด้านบุคคล อนุสัญญาทุกฉบับจะกำหนดไว้ว่าจะบังคับใช้กับผู้มีถิ่นที่อยู่ในรัฐคู่สัญญาเท่านั้น ผู้อื่นจะมาใช้ประโยชน์จากอนุสัญญาไม่ได้ สำหรับประเทศไทยนั้น กำหนดไว้ว่า ผู้ที่จะได้รับสิทธิประโยชน์จากอนุสัญญาของประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ คือ บุคคลธรรมดาที่อยู่ในประเทศไทยเกินกว่า 180 วัน ในปีภาษีหนึ่ง ๆ และนิติบุคคลที่จดทะเบียนก่อตั้งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย

2.1 ขอบข่ายด้านภาษี จะครอบคลุมเฉพาะภาษีเงินได้เท่านั้น นั่นคือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีเงินได้ปิโตรเลียม ซึ่งเป็นภาษีทางตรงและผลกระทบภาษีได้ยาก ส่วนภาษีทางอ้อมอื่น ๆ เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ จะไม่อยู่ภายใต้บังคับของอนุสัญญา เนื่องจากเป็นภาษีทางอ้อมซึ่งผลกระทบความซ้ำซ้อนไปให้ผู้บริโภคได้ง่าย

2. เงินได้ประเภทต่าง ๆ

ในส่วนของรายการเงินได้นั้น อนุสัญญาจะไม่กำหนดว่ารายการประเภทใดจะต้องเสียภาษีอัตราเท่าใด แต่จะทำหน้าที่เพียงบอกว่าเงินได้ประเภทนี้รัฐแหล่งเงินได้หรือรัฐถิ่นที่อยู่จะได้รับสิทธิในการเก็บภาษี ถ้ารัฐใดได้รับสิทธิในการเก็บภาษีผู้รับเงินได้จะต้องเสียภาษีตามกฎหมายภายในรัฐนั้น และถ้าอนุสัญญากำหนดเพดานภาษีไว้ รัฐที่ได้สิทธิในการจัดเก็บภาษีก็นำภาษีได้ไม่เกินเพดานอัตราที่อนุสัญญากำหนดไว้ เช่น เงินได้ประเภทเงินปันผล ดอกเบี้ยและค่าสิทธิ

อย่างไรก็ดี บางข้อบทอาจกำหนดให้เพิกถอนสิทธิของรัฐแหล่งเงินได้ ไว้อย่างชัดเจน ซึ่งถือเป็นการขจัดภาษีซ้อนรูปแบบหนึ่งที่ปรากฏอยู่ในข้อบทของเงินได้ประเภทต่าง ๆ เช่น การบินระหว่างประเทศ หรือการค้าเดินธุรกิจโดยไม่ผ่านสถานประกอบการถาวร เป็นต้น

3. การขจัดภาษีซ้อน

ในอนุสัญญาแต่ละฉบับอาจกำหนดวิธีขจัดภาษีซ้อนไว้ต่างกัน เช่น ถ้ากำหนดให้ขจัดภาษีซ้อนโดยวิธียกเว้น รัฐถิ่นที่อยู่ของผู้มีเงินได้จะขอมยกเว้นภาษีให้โดยไม่ต้องนำเงินได้ที่เสียไว้แล้วในรัฐแหล่งเงินได้มารวมคำนวณภาษีในรัฐถิ่นที่อยู่ซ้ำอีก แต่ถ้าอนุสัญญากำหนดให้ใช้วิธีเครดิตภาษี รัฐถิ่นที่อยู่ยังคงมีสิทธินำจำนวนเงินได้ที่เกิดขึ้นในรัฐแหล่งเงินได้มารวมคำนวณภาษีในรัฐถิ่นที่อยู่ แต่จะต้องขอมให้นำภาษีที่เสียไว้ในรัฐแหล่งเงินได้มาเครดิตภาษีหักออกจากภาษีในรัฐถิ่นที่อยู่ได้ด้วย

4. บททั่วไป

เป็นส่วนสุดท้ายที่มีลักษณะเป็นบทบัญญัติต่าง ๆ ที่ช่วยในการตีความและเป็นแนวปฏิบัติ เช่น บทบัญญัติว่าด้วยนิยามต่าง ๆ บทบัญญัติว่าด้วยการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างรัฐคู่สัญญา การไม่เลือกปฏิบัติ การเริ่มใช้และเลิกใช้อนุสัญญา เป็นต้น

2.4.2 ภาษีมูลค่าเพิ่ม

ภาษีมูลค่าเพิ่มของนิติบุคคลต่างประเทศที่ต้องปฏิบัติมีดังนี้

1. การยื่นแบบ ภ.พ. 36 ซึ่งมีผู้จ่ายเงินจ่ายค่าซื้อสินค้าหรือค่าบริการให้แก่

1.1 ผู้ประกอบการที่อยู่นอกราชอาณาจักรซึ่งได้เข้ามาประกอบกิจการขายสินค้าหรือให้บริการในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว และไม่ได้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นการชั่วคราว หรือ

1.2 ผู้ประกอบการที่ได้ให้บริการในต่างประเทศและได้มีการให้บริการนั้นในราชอาณาจักร หรือ

1.3 ผู้ประกอบการอื่นตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา(ปัจจุบันยังไม่กำหนด)

2. ผู้รับโอนสินค้าหรือผู้รับ โอนสิทธิในบริการที่ได้เสียภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละ 0 ได้แก่ การรับโอนสินค้าหรือรับ โอนสิทธิในบริการที่ได้มีการขายหรือการให้บริการกับองค์การสหประชาชาติ ทบวงการชำนัญพิเศษของสหประชาชาติ สถานเอกอัครราชทูต สถานทูต สถานกงสุลใหญ่ สถานกงสุล ทั้งนี้เฉพาะการขายสินค้าหรือการให้บริการดังกล่าวที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด

3. ผู้ทอดตลาดซึ่งขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ประกอบการ จดทะเบียนหรือส่วนราชการ ซึ่งขายทรัพย์สินของผู้ประกอบการ จดทะเบียนที่ถูกยึดมาตามกฎหมายโดยวิธีอื่นนอกจากการขายทอดตลาด

กำหนดเวลา สถานที่ยื่นแบบและนำส่งภาษียื่นแบบ ภ.พ. 36 พร้อมนำส่งภาษี ณ สำนักงานสรรพากรเขตหรือสาขา หรือสำนักงานสรรพากรอำเภอหรือสาขาหรือสำนักงานสรรพากรกิ่งอำเภอ ในท้องที่ที่ผู้นำส่งภาษีมียุติอำนาจหรือสำนักงานตั้งอยู่ภายในกำหนดเวลาดังนี้

1. กรณีเป็นผู้จ่ายเงินฯ ตามข้อ 1.1 หรือเป็นผู้ทอดตลาดฯ ตามข้อ 1.3ให้นำส่งเงินภาษีภายใน 7 วัน นับแต่วันสิ้นเดือนของเดือนที่จ่ายเงินให้ผู้ประกอบการตาม ข้อ 1.1 หรือขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ประกอบการจดทะเบียนตามข้อ 1.3 แล้วแต่กรณี

2. กรณีเป็นผู้รับโอนสินค้าหรือเป็นผู้รับโอนสิทธิในบริการตาม ข้อ 1.2ให้นำส่งเงินภาษีภายใน 30 วันนับแต่วันที่รับโอน

2.4.3 ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย

ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายของนิติบุคคลต่างประเทศที่ต้องปฏิบัติดังนี้

1. รายการจ่ายเงินได้พึงประเมินและการหักภาษีจากเงินได้ที่จ่าย ตามมาตรา 70 แห่งประมวลรัษฎากร

1.1 ผู้มีหน้าที่หักภาษีจากเงินได้ที่จ่าย ได้แก่ บุคคล ห้างหุ้นส่วน บริษัท สมาคม หรือคณะบุคคล ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(2) (3) (4) (5) หรือ (6) แห่งประมวลรัษฎากร ให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ และมีได้ประกอบกิจการในประเทศไทย ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการจ่ายจากหรือในประเทศไทย

1.2 ประเภทเงินได้พึงประเมินที่ต้องหักภาษีจากเงินได้ที่จ่าย

เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(2) ได้แก่ ค่าธรรมเนียม ค่านายหน้า ค่าส่วนลด ฯลฯ มาตรา 40 (3) ได้แก่ ค่าแห่งกวีตวิไลล์ ค่าแห่งลิขสิทธิ์ หรือสิทธิอย่างอื่น ฯลฯ มาตรา 40 (4) ได้แก่ เงินได้ที่เป็นดอกเบี้ยพันธบัตร หุ้นกู้ ตั๋วเงิน เงินกู้ยืม เงินปันผล ฯลฯ มาตรา 40(5) ได้แก่ เงินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่ได้เนื่องจากให้เช่าทรัพย์สิน ฯลฯ มาตรา 40(6) ได้แก่ เงินได้จากวิชาชีพอิสระ คือวิชากฎหมาย การประกอบโรคศิลป์ วิศวกรรม สถาปัตยกรรม การบัญชี ประณีตศิลปกรรม

1.3 การคำนวณภาษี

เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(2)(3)(4)(5) หรือ (6) เว้นแต่ที่ระบุใน 1.2 ให้คำนวณภาษีในอัตราร้อยละ 15

เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(4) ข ให้คำนวณภาษีในอัตราร้อยละ 10

กรณีที่ผู้จ่ายเงินได้ให้แก่บริษัทฯ ของประเทศที่มีสัญญาหรือความตกลงว่าด้วยการเว้นการเก็บภาษีซ้อนกับประเทศไทย ให้คำนวณภาษีตามที่ระบุในอนุสัญญาฯ นั้น ๆ

กรณีที่ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินเป็นผู้ออกค่าภาษีให้ จะต้องนำภาษีเงินได้ที่ออกให้มารวมเป็นเงินได้ในการคำนวณภาษีหักจากเงินได้ที่จ่าย

กรณีจ่ายเงินได้พึงประเมินที่เป็นดอกเบี้ย โดยผู้จ่ายเงินเป็นรัฐบาล หรือสถาบันการเงินที่มีกฎหมายโดยเฉพาะของประเทศไทยจัดตั้งขึ้น สำหรับให้กู้ยืมเงินเพื่อส่งเสริมเกษตรกรรม พาณิชยกรรม หรืออุตสาหกรรม ไม่ต้องหักภาษีจากเงินได้ที่จ่าย

กรณีจ่ายเงินได้พึงประเมินที่เป็นดอกเบี้ยพันธบัตรของรัฐบาลองค์การของรัฐบาล หรือสถาบันการเงินที่มีกฎหมายโดยเฉพาะของประเทศไทยจัดตั้งขึ้นสำหรับให้กู้ยืมเงินในต่างประเทศ โดยไม่ต้องหักภาษีจากเงินได้ที่จ่าย

2. รายการจำหน่ายเงินกำไรและการเสียภาษีตามมาตรา 70 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร

2.1 ผู้มีหน้าที่เสียภาษี คือบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่จำหน่ายเงินกำไรหรือเงินประเภทอื่นใดที่กันไว้จากกำไรหรือที่ถือได้ว่าเป็นเงินกำไรออกไปจากประเทศ

2.2 ให้คำนวณภาษีในอัตราร้อยละ 10 ของจำนวนเงินที่จำหน่าย ออกไปจากประเทศไทย

2.3 คำว่า “จำหน่ายเงินกำไร” ให้หมายความรวมถึง

1. การจำหน่ายเงินกำไร หรือเงินประเภทอื่นใดที่กันไว้จากกำไรหรือที่ถือได้ว่าเป็นเงินกำไรจากบัญชีกำไรขาดทุน หรือบัญชีอื่นใดไปชำระหนี้หรือหักกลบลบหนี้ หรือตั้งเป็นยอดเจ้าหนี้ในบัญชีของบุคคลใด ๆ ในต่างประเทศ หรือ

2. ในกรณีที่มีได้ปรากฏข้อเท็จจริงดังกล่าวในข้อ 1 แต่ได้มีการขออนุญาตซื้อและโอนเงินตราต่างประเทศซึ่งเป็นเงินกำไร หรือเงินประเภทอื่นใดที่กันไว้จากกำไรไปต่างประเทศ หรือ

3. การปฏิบัติอย่างอื่นซึ่งก่อให้เกิดผลตาม (1) หรือ (2)

ให้ผู้มีหน้าที่หักภาษีจากเงินได้ที่จ่าย หรือผู้มีหน้าที่เสียภาษีจากการจำหน่ายเงินกำไร ยื่นแบบ ภ.ง.ด. 54 พร้อมกับการนำเงินภาษีส่งต่อเจ้าพนักงานภายใน 7 วัน นับแต่วันสิ้นเดือนของเดือนที่จ่ายเงินหรือจำหน่ายเงินกำไร

2.5 การควบคุมการบริหารงานสาขา(ชนงกรณ์ กฎทลบุตร, 2549:391)

การบริหารงานของกิจการข้ามชาติที่มีสาขา (Subsidiaries) ทั่วโลกนั้น ปัจจัยสำคัญทางการบริหาร ได้แก่ จะควบคุมสาขาเหล่านั้นอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เช่น การควบคุมของกิจการข้ามชาติเป็นการควบคุมในระดับนโยบาย และเรื่องสำคัญการกระจายอำนาจ (Decentralize) หรือการรวบรวมอำนาจ (Centralize) ไว้ที่สำนักงานใหญ่ การรวมอำนาจหรือกระจายอำนาจล้วนแต่มีข้อดีข้อเสียอยู่ในตัวเองการรวมอำนาจมากเกินไปอาจทำให้สาขาไม่มีความคล่องตัวในการปรับแนวทางการบริหารเพื่อการแข่งขันในท้องถิ่น ในขณะที่การกระจายอำนาจมากเกินไปอาจทำให้โครงสร้างรวมของกิจการทั้งหมดสับสน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระจายอำนาจในส่วนที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์

2.5.1 นโยบายในการควบคุมสาขา

ปัจจัยการควบคุมสาขาในต่างประเทศของกิจการข้ามชาติ มีดังต่อไปนี้

1. นโยบายขององค์กร (Organizational Policy) นโยบายที่สำคัญได้แก่การคงไว้ซึ่งรูปแบบของสินค้าหรือบริการ หรืออนุญาตให้มีการปรับรูปแบบของสินค้าหรือบริการในแต่ละประเทศ ถ้าต้องการคงรูปแบบสินค้าหรือบริการให้เหมือนกันทั่วโลก การรวมอำนาจไว้ที่สำนักงานใหญ่จะเหมาะสม บางกิจการรวมอำนาจเฉพาะที่เกี่ยวกับการพัฒนาหรือปรับผลิตภัณฑ์ไว้ที่สำนักงานใหญ่ แต่กระจายอำนาจทางการตลาดลงมายังสาขา บางกิจการรวมอำนาจทั้งผลิตภัณฑ์และการตลาดไว้ที่สำนักงานใหญ่ ผลิตภัณฑ์ชั้นสูงส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นน้ำหอมชั้นดี นาฬิการาคาแพง จะรวมอำนาจไว้ที่สำนักงานใหญ่ ดังนั้นผลิตภัณฑ์ การโฆษณาและการจัดจำหน่ายจึงเหมือนกันทั่วโลก

2. ลักษณะของกิจการสาขา (Type of Subsidiaries) กระบวนการผลิตเป็นปัจจัยที่กิจการจะให้ความสำคัญ เนื่องจากต้องลงทุนสูงและมีผลกระทบต่อภาพลักษณ์เนื่องจากเป็นผู้ผลิตสินค้า สาขาในต่างประเทศซึ่งมีกระบวนการผลิตมักได้รับความสำคัญสูงกว่าสาขาที่เพียงแต่ทำการจำหน่ายสินค้า เนื่องจากคุณภาพที่เชื่อถือได้ของสายการผลิตมีผลสำคัญต่อความเชื่อถือของผู้บริโภคทั่วโลก โดยเฉพาะกิจการที่มีเทคโนโลยีในตัวสินค้าและการผลิตสูง ยกเว้นกรณีที่สาขาที่ทำการจำหน่ายสินค้านั้นมียอดขายสูง ๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อกำไรของกิจการ

3. ขอบเขตการดำเนินงานของสาขาที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์และการตลาด (Range of Subsidiary's product and Market) กิจการที่มีสินค้าหลายชนิดมีแนวโน้มที่จะกระจายอำนาจสู่สาขามากกว่ากิจการที่สินค้าน้อยชนิด เพราะกิจการที่มีสินค้าหลายชนิดจำหน่ายอยู่ในตลาด สินค้าแต่ละชนิดในแต่ละประเทศก็จะยิ่งทำให้ความแตกต่างดังกล่าวมีลักษณะเพิ่มมากขึ้นเป็นทวีคูณ หากยังคงรวมอำนาจไว้ที่สำนักงานใหญ่จะก่อให้เกิดความสับสนเป็นอย่างมาก

4. เป้าหมายของบริษัท (Corporate Goals) ถ้าบริษัทมีเป้าหมายที่จะรวมอำนาจในการควบคุมสาขาในต่างประเทศ กระบวนการควบคุมก็มักจะมีรายละเอียดและความถี่ในการรายงานผลสูง การตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งอาจลงไปถึงรายละเอียดปลีกย่อยก็อาจต้องให้สำนักงานใหญ่รับทราบ

5. ความเชื่อมั่นที่สำนักงานใหญ่มีต่อสาขา (Headquarters' confidence in subsidiary's Management) หากสาขาใดสามารถแสดงผลสำเร็จของประสิทธิภาพในการดำเนินงานสูง ความเชื่อมั่นที่สำนักงานใหญ่มีต่อสาขาดังกล่าวก็จะสูงตามไปด้วย และการควบคุมก็จะลดน้อยลงกว่าสาขาที่ไม่ประสบความสำเร็จแม้ว่าจะใช้ระบบการควบคุมเดียวกัน

6. ความสำคัญของตลาดในต่างประเทศ (Importance of foreign market) ถ้าตลาดในต่างประเทศเป็นตลาดสำคัญ ก็มักจะได้รับความสนใจจากสำนักงานใหญ่ ซึ่งจะส่งผลถึงการติดตามผลการดำเนินงานที่ใกล้ชิด

2.5.2 การควบคุมสาขา

การที่กิจการมีสาขากระจัดกระจายอยู่ทั่วไปหลายประเทศ จึงต้องมีกลยุทธ์ในการควบคุมการดำเนินงานของสาขาอย่างมีประสิทธิภาพ มิฉะนั้นอาจเกิดปัญหาทางการบริหารและปัญหาทางการเงินขึ้นในภายหลังได้ การควบคุมสาขามีได้ดังต่อไปนี้

2.5.2.1 กระจายการเป็นเจ้าของ (Ownership Diversification) เป็นวิธีการที่ช่วยให้สามารถควบคุมสาขาที่กระจัดกระจายในทุกมุม โลก โดยเฉพาะสาขานาเล็ก เช่น การให้สัมปทานแก่บุคคลทั่วไปในการดำเนินธุรกิจของกิจการ เช่น เซเว่น-อีเลเว่น เป็นกิจการขายปลีกมีรายค้าย่อยกระจายอยู่ทั่วไป ถ้ามีสาขาในญี่ปุ่นประมาณ 7,000 ล้านบาท แต่ละแห่งต้องใช้เงินทุนเมื่อคิดเป็นเงินไทย 5 ล้านบาท สำนักงานใหญ่ต้องลงทุนอย่างน้อย 35,000 ล้านบาท ประการสำคัญได้แก่ จะควบคุมสาขาย่อยต่าง ๆ เหล่านั้นอย่างไร ถ้าบริหารงานเองก็ต้องแสวงหาบุคลากรที่มีความสามารถและซื้อสัตย์จำนวนไม่น้อยกว่า 7,000 คน และก็ยังมีปัญหาอื่นตามมาอยู่ดี ถ้าขายสัมปทานให้บุคคลทั่วไปทำให้แต่ละสาขามีเจ้าของเป็นผู้รับผิดชอบซึ่งเป็นสิ่งที่ดีที่สุดในระบบการควบคุม และเซเว่น-อีเลเว่นก็เพียงแต่ควบคุมสาขาด้วยกระบวนการทางรายงานการปฏิบัติตามสัญญาเท่านั้น ส่วนงานอื่นเจ้าของยอมปฏิบัติตามสัญญาเท่านั้น ส่วนรายงานอื่นเจ้าของยอมปฏิบัติอย่างเต็มประสิทธิภาพอยู่แล้ว และไม่ต้องหาเงินทุนกว่า 35,000 ล้านบาทเพื่อขยายกิจการ

2.5.2.2 การควบคุมด้วยนโยบาย (Controlling by Policy) เนื่องจากนโยบายเป็นกรอบแนวทางปฏิบัติอย่างกว้าง ๆ ขององค์กร ทำให้ผู้บริหารต้องการปฏิบัติในกรอบที่กำหนดเท่ากับเป็นการควบคุมชนิดหนึ่ง เช่น ถ้ากิจการต้องการไม่ให้กิจการของตนจำหน่ายสินค้าระดับล่าง โดยกำหนดนโยบายให้ราคาขายและตำแหน่งของผลิตภัณฑ์ไว้ ณ ระดับสูง แม้สาขาในบางประเทศจะสามารถผลิตได้ในราคาต้นทุนต่ำ แต่ก็ต้องขายในราคาสูงและวางจำหน่ายในตลาดระดับสูง นโยบายที่กำหนดจึงควบคุมมิให้สาขาต่าง ๆ บริหารผลิตภัณฑ์แตกต่างกัน การควบคุมในระดับนโยบายเป็นวิธีการที่ใช้ในทุกกิจการระหว่างประเทศ เนื่องจากกิจการเหล่านั้นทราบแน่ชัดถึงกรอบการปฏิบัติงานที่แน่ชัด มีผลให้การบริหารงานไว้ทิศทางและใช้ทรัพยากรอย่างไร ประสิทธิภาพ ส่งผลไปยังการพัฒนาที่ล่าช้าหรือต้องประสบความล้มเหลวในที่สุด การไม่เข้าใจ

หลักแท้จริงของนโยบาย ทำให้นโยบายไม่ได้ถูกนำไปปฏิบัติอย่างแท้จริง และส่งผลต่อการดำเนินงานในที่สุด

2.5.2.3 การควบคุมโดยตรง (Direct Controls) การควบคุมโดยตรง (Direct controls) เป็นการควบคุมพื้นฐาน เช่น การประชุมที่ต้องพบกันซึ่งหน้า (Face to Face) ทำให้ผู้บริหารที่สำนักงานใหญ่กับผู้บริหารที่สาขาต้องชี้แจงทำความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นที่สำนักงานใหญ่และสาขา โดยมีรายงานในรูปแบบต่าง ๆ เป็นองค์ประกอบ รอบระยะเวลาในการประชุมขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของแต่ละกิจการว่าเป็นรายเดือน รายไตรมาส ครึ่งปี หรือรายปี รอบระยะเวลาการประชุมขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของแต่ละกิจการนั้น ควรกำหนดอย่างเหมาะสม เพราะถ้ารอบระยะเวลาสั้นเช่น เป็นรายเดือนแล้ว บางสาขาอาจไม่มีผลการเปลี่ยนแปลงที่เด่นชัดนัก ทำให้การประชุมไม่เกิดประโยชน์เนื่องจากข้อมูลไม่มีการเปลี่ยนแปลง ถ้าเป็นรอบระยะเวลานานเช่นหนึ่งครั้งต่อปี อาจมีผลเสียถ้ากิจการมีผลการดำเนินงานที่เปลี่ยนแปลงระหว่างปีสูงมาก ๆ เนื่องจากปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นมิได้นำมาประชุมเพื่อแก้ไข ทำให้ปัญหาอาจลุกลามไปกว่าที่คาดคิด การควบคุมโดยตรงนั้นนอกจากเป็นการประชุมสัมมนาอย่างเป็นทางการแล้ว ถือเป็นการไปเยี่ยมสาขาด้วย เพราะเมื่อผู้บริหารที่สำนักงานใหญ่ไปเยี่ยมผู้บริหารสาขา แม้ไม่เป็นทางการก็ทำให้ผู้บริหารที่สาขาต้องเตรียมตัวอยู่เสมอ และทำให้ได้พบเห็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ทั้งยังส่งเสริมขวัญและกำลังใจให้กับผู้บริหารที่สาขา ดังนั้นถ้าผู้บริหารที่สำนักงานใหญ่บินไปเยี่ยม ดีคอล์ฟ จิบไวน์ พร้อมทั้งถามทุกข์สุขของผู้บริหารที่สาขาและครอบครัว รวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อหาทางช่วย เป็นวิธีการควบคุมที่ดีที่สุดวิธีหนึ่ง

2.5.2.4 การควบคุมทางอ้อม (Indirect Control) เป็นการควบคุมที่เกิดขึ้นจากการใช้รายงานต่าง ๆ ทำให้ไม่ได้มีการพบกันซึ่งหน้า ผลดีของการควบคุมโดยไม่พบกันซึ่งหน้า เช่น ความเป็นอิสระจากความรู้สึกผูกพันส่วนตัว ทำให้ตัดสินใจสิ่งต่างๆ จากฐานข้อมูลที่เป็นรูปธรรม มิใช่จากความรู้สึกอาจมีผลจากอารมณ์และความลำเอียงส่วนตัว ผลเสียได้แก่ การมองผู้บริหารสาขาเสมือนเครื่องจักร และใช้เครื่องมือเข้าไปวัดประสิทธิภาพเท่านั้น ดังนั้นจึงต้องระวังที่จะให้เกิดความพอดีระหว่างสองปัจจัยดังกล่าวที่ขัดแย้งกันด้วย สำหรับรายงานที่ใช้พิจารณาประสิทธิภาพในการดำเนินการนั้นประกอบด้วยรายงานดังต่อไปนี้

1. งบประมาณ (Budget) หมายถึงการกำหนดฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานไว้ล่วงหน้าก่อนการดำเนินงานจริง ทั้งในรูปแบบของเงินตราและมีเงินตรา ได้แก่ ปริมาณการผลิต ปริมาณขายของสินค้าแต่ละชนิดในรูปจำนวนชิ้น เป็นต้น ส่วนในรูปที่เป็นเงินตราได้แก่ การแปลงค่าเป็นจำนวนเงิน แต่โดยทั่วไปแล้วนิยมที่จะแปลงค่าสิ่งต่าง ๆ เป็นหน่วยเงินตรา เพราะการแปลงค่าปัจจัยต่าง ๆ เป็นหน่วยเงินตราทำให้สามารถเปรียบเทียบกันได้ รูปแบบของ

งบประมาณที่นิยมทำ เช่น งบการเงิน (Financial statement) ที่กิจการใช้ในการดำเนินงานจริง ไม่ว่าจะเป็น งบกำไรขาดทุน งบดุล งบกระแสเงินสด งบประมาณการผลิต งบประมาณรายจ่ายทุน (Expenditure Budget) เพียงแต่งบประมาณจะอยู่ในรูปของประมาณการที่จัดทำขึ้นล่วงหน้า อย่างมีเหตุผล (Logical Estimation) กล่าวคือ การประมาณจะพิจารณาจากจุดอ่อนจุดแข็งของกิจการ เพื่อกำหนดศักยภาพในการสร้างยอดขาย และพิจารณาโอกาสและอุปสรรคเพื่อนำไปประกอบกับจุดอ่อนจุดแข็งของกิจการแล้วจึงกำหนดยอดขาย (Gross sale) กิจการข้ามชาติขนาดใหญ่ ๆ นั้น อาจมีผลการดำเนินงานในต่างประเทศในปริมาณที่สูง ไม่ว่าจะเป็นส่วนแบ่งทางการตลาดและยอดขาย ดังนั้นสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น การเมือง เศรษฐกิจ สังคมและปัจจัยอื่น ๆ จะมีผลกระทบต่อการทำงานของกิจการค่อนข้างมาก การพิจารณาสภาพการณ์เหล่านั้นในต่างประเทศอย่างละเอียดจึงเป็นสิ่งจำเป็น แต่เป็นสิ่งที่ผู้บริหารที่สำนักงานใหญ่ทำได้ลำบาก เพราะว่าถ้ากิจการมีสาขาอยู่ใน 40 ประเทศทั่วโลก สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในแต่ละประเทศอาจมีความแตกต่างกันได้ ตั้งแต่เล็กน้อยจนเป็นหลายเท่าตัวเมื่อวัดด้วยดัชนีต่าง ๆ ดังนั้นจึงต้องมีการกระจายอำนาจให้แต่ละสาขาเป็นผู้ประมาณการแต่การปล่อยให้ผู้บริหารสาขาประมาณการ ก็อาจมีปัญหาในแง่ของการกำหนดตัวเลขต่าง ๆ ตามที่ผู้บริหารสาขาเห็นว่าเหมาะสมต่อการบริหารงานของตนมากกว่าจะกำหนดตามที่ควรจะเป็นจริง หลายกิจการมีการนำเสนอในที่ประชุม สัมมนาและรับฟังการเสนอแนะ แต่การที่ผู้เสนอแนะไม่ทราบความเป็นไปในต่างประเทศลึกซึ้ง ทำให้เสนอแนะในสิ่งที่ปัญหาต่อการดำเนินงานในทางปฏิบัติ

การนิยามกำหนดงบประมาณบางส่วน ไว้ในรูปของงบการเงินที่ใช้ในการดำเนินงานจริงนั้น ก็เพื่อที่จะมีการนำผลการดำเนินงานจริง (Actual) มาเปรียบเทียบกับข้อมูลจากการประมาณการ (Forecast) ที่ได้กำหนดขึ้นในตอนแรก ผลการเปรียบเทียบก่อให้เกิดผลต่าง (Variance) ระหว่างผลการดำเนินงานจริงกับที่ได้ประมาณการ และสรุปสาเหตุที่แตกต่าง โดยสรุปไปที่สองปัจจัยคือผลต่างที่เกิดจากราคา (Price variance) และผลต่างที่เกิดจากปริมาณ (Quantity variance) ปัจจัยเหล่านี้ถ้าแตกต่างกันมาก จะต้องพิจารณาว่าเกิดจากประสิทธิภาพการดำเนินงานภายใน (Internal efficiency) หรือปัจจัยภายนอก (External Factors) ถ้าเกิดจากสาเหตุภายใน ให้แก้ไขตามหมายเหตุและผลที่ได้จากการวิเคราะห์ ถ้าเป็นสาเหตุจากภายนอก ต้องปรับประมาณการที่ได้ทำไว้ในตอนแรกให้ใกล้เคียงกับข้อมูลปัจจัยภายนอกในปัจจุบันโดยนำงบการเงินทั้งหลายที่ได้ทำไว้มาจัดทำใหม่ให้ได้เป็นประมาณการใหม่ (Early Warning)

2. รายงานทางการเงิน (Financial Report) เป็นรายงานที่จัดทำในรูปแบบงบการเงินทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นงบกำไรขาดทุน (Income Statement) งบดุล (Balance Sheet) งบกระแสเงินสด (Cash Flow) ฐานข้อมูลเหล่านี้เป็นฐานข้อมูลที่เกิดขึ้นจริง (Actual) และ

ได้รับการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจากภายนอก สำหรับกิจการข้ามชาติแล้วรายงานทางการเงินเหล่านี้ปรากฏในหลายประเทศ เมื่อนำผลการดำเนินงานในหลายประเทศมารวมกันจะกลายเป็น งบการเงินรวม (Consolidate Balance Sheet) แต่ความแตกต่างที่สำคัญระหว่างกิจการท้องถิ่นกับกิจการข้ามชาติได้แก่ การที่กิจการข้ามชาติต้องจัดทำงบการเงินรวมของฐานข้อมูลที่บ้านที่กไว้จากเงินตราหลายสกุล เนื่องจากการจัดทำงบการเงินในประเทศใดก็จะต้องจัดทำตามเงินตราสกุลของประเทศนั้นเป็นสำคัญ รายงานทางการเงินที่กิจการข้ามชาติจะต้องเกี่ยวข้องจึงมีได้สี่สถานะมีดังนี้

2.1 งบการเงินที่จัดทำขึ้นในประเทศที่สาขาตั้งอยู่และด้วยหน่วยเงินตราของประเทศสาขา (Host country) เพื่อใช้ประโยชน์ในการเปรียบเทียบกับคู่แข่งกันในประเทศสาขา แต่การเปรียบเทียบนั้นต้องระวังว่าได้จัดทำงบการเงินด้วยหลักเกณฑ์เดียวกันด้วย งบการเงินชนิดนี้จึงเป็นงบที่ใช้ประโยชน์โดยตรงต่อการควบคุมสาขาในแต่ละแห่ง

2.2 งบการเงินที่ปรับให้เป็นหลักการเดียวกับสำนักงานใหญ่ (Home country) ในการทำบัญชีนั้น แม้จะยึดหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป (GAAP) แต่ก็มี ความแตกต่างกัน เนื่องจากข้อกำหนดของกฎหมายในแต่ละประเทศแตกต่างกัน ดังนั้นก่อนที่จะทำงบการเงินรวมจึงต้องปรับให้อยู่บนมาตรฐานเดียวกัน ก่อนทำการเปรียบเทียบกับสาขาอื่น

2.3 งบการเงินที่มีการปรับให้มีหน่วยเงินตราเดียวกัน (Single Currency statement) เนื่องจากการจัดทำงบการเงินสาขาในแต่ละประเทศถูกจัดทำขึ้นบนเงินตราต่างสกุลกัน ทำให้ไม่สามารถนำงบการเงินเหล่านั้นมาจัดทำงบการเงินรวม หรือเปรียบเทียบกันได้โดยตรง จึงต้องปรับให้อยู่ในสกุลเงินที่เหมือนกันซึ่งมักเป็นสกุลเงินของประเทศสำนักงานใหญ่หรือเงินตราสกุลสำคัญเช่น ดอลลาร์สหรัฐ ทำให้เกิดกำไรหรือขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยน

2.4 งบการเงินรวม (Financial Consolidation) หมายถึง การนำผลการดำเนินงานของสาขาต่าง ๆ และสำนักงานใหญ่มารวบรวมเป็นงบการเงินรวมของกิจการทั้งหมด ในส่วนนี้อาจไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการวัดผลการดำเนินงานสาขา

3. รายงานทางการบริหาร (Management Report) เป็นรายงานใช้ภายใน เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ รายงานชนิดนี้ถูกออกแบบขึ้นใช้ตามความเหมาะสม และกิจการข้ามชาติที่ต้องการความร่วมมือระหว่างสาขา การวัดผลการดำเนินงานของสาขาจากงบการเงินเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ ต้องมีการออกแบบเอกสารเพื่อการประเมินผลขึ้นใหม่ โดยให้เอกสารเหล่านั้นสามารถช่วยในการประเมินผลและสนับสนุนความร่วมมือระหว่างสาขาในภูมิภาคเดียวกัน

2.5.2.5 การวัดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน โดยการเปรียบเทียบจากงบการเงินนั้น ต้องพิจารณาขอบข่ายของกิจการตามความเป็นจริงด้วย กิจการที่มีนโยบายมุ่งความเป็นสากล (Global) ต้องการความร่วมมือระหว่างสาขา หากพิจารณาเปรียบเทียบงบการเงินระหว่างสาขาแล้ว ทำให้สาขาแข่งกันเอง จึงขาดความร่วมมือระหว่างกัน ซึ่งเป็นผลเสียเมื่อพิจารณาจากผลการดำเนินงานรวม เช่น ถ้าสินค้าชิ้นหนึ่งต้นทุน 2,000 บาท ขายในมาเลเซียราคา 2,500 บาท และขายในประเทศไทยราคา 4,000 บาท ถ้าสินค้านี้ดังกล่าวขาดตลาดในประเทศไทย ทำให้ไทยไม่มีสินค้าที่จะขายและไม่มีการขาย ส่วนในมาเลเซียมีขาย สมมติว่าขายเพียงหนึ่งชิ้น หมายความว่าการขายในมาเลเซียจะได้กำไร 500 บาท เมื่อคิดผลกำไรรวมกันสองประเทศ มีกำไรทั้งสิ้น 500 บาท แต่ถ้าร่วมมือกัน โดยมาเลเซียส่งสินค้ามาให้ไทยขาย สมมติว่าเสียค่าขนส่ง 500 บาท ทำให้ต้นทุนสินค้าขายเพิ่มเป็น 2,500 บาท และเมื่อประเทศไทยขายไปในราคา 4,000 บาท ได้กำไร 1,500 บาท มากกว่าที่มาเลเซียขายถึง 1,000 บาท ถ้าไม่มีความร่วมมือระหว่างกัน ผู้บริหารที่มาเลเซียจะไม่ส่งสินค้ามาให้ไทยขาย เนื่องจากทำให้ตนไม่มีสินค้าขาย ทำให้ผลการดำเนินงานที่แสดงในงบการเงินต่ำลง ซึ่งดูเสมือนไม่มีประสิทธิภาพ แต่ถ้ามาเลเซียส่งสินค้าให้ไทยขาย ก็อาจมีการตกลงกัน เช่น กำไรที่ได้ 1,500 บาทนั้น 500 บาทแรกให้แก่มาเลเซีย และ 1,000 บาทที่เหลือแบ่งให้ไทยกับมาเลเซียฝ่ายละ 500 บาท สรุปแล้ว มาเลเซียก็จะได้ 1,000 บาท ซึ่งดีกว่าขายสินค้านี้ในมาเลเซีย ส่วนไทยก็จะได้ 500 บาทซึ่งดีกว่าไม่ได้อะไรเลย และเมื่อคิดในภาพรวมกิจการได้กำไรทั้งหมด 1,500 บาท ซึ่งดีกว่า 500 บาทในตอนแรก แต่กำไรดังกล่าวมิได้หมายความว่าต้องโอนให้มาเลเซีย แต่เป็นตัวเลขที่ใช้คิดเวลาแบ่งโบนัสให้กับผู้บริหารเท่านั้น หลายกิจการจึงมีการประเมินความดีความชอบจากผลรวมของงบการเงินของกิจการทั้งหมดในภูมิภาค เพื่อให้เกิดความร่วมมือดังกล่าว ดังแสดงไว้ในตารางที่ 2-1 และ ตารางที่ 2-2

ตารางที่ 2-1 แสดงตัวอย่างผลของการบริหารงานสาขาโดยวิธีสาขาขายเองและไม่มีความร่วมมือกัน
(หน่วย :บาท)

รายการ	ไทย	มาเลเซีย	รวม
ขาย	-	2,500	2,500
ต้นทุน	-	2,000	2,000
กำไร	-	500	500

จากตารางที่ 2-1 แสดงให้เห็นถึงผลกำไรของการบริหารงานสาขาวิธีต่างฝ่ายต่างขาย โดยไม่มีความร่วมมือกัน ทำให้ผลกำไรโดยรวมของประเทศไทยและประเทศมาเลเซียเท่ากับ 500 บาท

ตารางที่ 2-2 แสดงตัวอย่างผลของการบริหารงานสาขาวิธีร่วมมือกันโดยส่งสินค้าจากประเทศ มาเลเซีย มายังประเทศไทย

(หน่วย :บาท)

รายการ	ไทย	มาเลเซีย	รวม
ขาย	4,000	-	4,000
ต้นทุน	2,000	-	2,000
ค่าขนส่งสินค้ามาไทย	500	-	500
กำไร	1,500	-	1,500
แบ่งผลกำไร 1 ให้มาเลเซีย	-	500	500
แบ่งที่เหลือเท่ากัน	500	500	1,000

จากตารางที่ 2-2 แสดงให้เห็นถึงผลกำไรของการบริหารงานสาขาวิธีร่วมมือกันโดยส่งสินค้าจากประเทศมาเลเซียมายังประเทศไทย ทำให้ผลกำไรโดยรวมของประเทศไทยและประเทศมาเลเซียเท่ากับ 1,000 บาท เนื่องจากมีการร่วมมือในการวางแผนการขายร่วมกัน ซึ่งจะมีค่าใช้จ่ายส่วนที่เพิ่มขึ้นคือ ค่าขนส่งสินค้ามายังประเทศไทย จำนวน 500 บาท แต่เมื่อมองในภาพรวมของทั้งสองประเทศก็ยังมีกำไรคงเหลืออีก 1,500 บาท ซึ่งมีผลกำไรมากกว่าการบริหารงานวิธีต่างฝ่ายต่างขาย โดยไม่มีความร่วมมือกัน

2.6 การตอบสนองความต้องการของผู้วิเคราะห์งบการเงินโดยบริษัทข้ามชาติ

ประโยชน์ที่ผู้วิเคราะห์งบการเงินของบริษัทข้ามชาติจะได้รับขึ้นอยู่กับ การตอบสนองของบริษัทข้ามชาติ ซึ่งบริษัทข้ามชาติมีวิธีการตอบสนองความต้องการสำหรับผู้ใช้งบการเงินชาวต่างประเทศนั้นมีหลายวิธีนับตั้งแต่การไม่ทำอะไรเลยไปจนถึงการ โอนอ่อนผันตามปรับงบการเงินให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีในประเทศของผู้ใช้งบการเงิน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการและสภาพแวดล้อมของบริษัทข้ามชาติเป็นสำคัญ วิธีการต่าง ๆ ที่ปฏิบัติมีดังต่อไปนี้ (สมชาย สุภธาดา, 2544:245)

1. การไม่ทำอะไรเพิ่มเติม คือ การส่งงบการเงินและรายงานประจำปีไปให้โดยไม่ได้ทำการปรับอะไรเพิ่มเติมอันจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้ผู้วิเคราะห์เลย ไม่ว่าจะเป็นภาษาหรือสกุลเงินตราที่รายงาน หรือแม้แต่หลักการบัญชีที่ใช้ บริษัทข้ามชาติที่เลือกวิธีการนี้มักจะดำเนินธุรกิจทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมดภายในประเทศของตน เช่น อาจมีการส่งออกสินค้าหรือบริการไปยังประเทศอื่นแต่ไม่ได้มีการระดมทุนในต่างประเทศ เป็นต้น

2. การแปลภาษา (Convenience Translation) คือ กรณีที่บริษัทข้ามชาติทำการแปลภาษาที่ใช้ในงบการเงินเป็นภาษาของประเทศผู้ใช้งบการเงิน โดยสกุลเงินตราและหลักการบัญชีที่ใช้ยังคงเดิมของประเทศบริษัทข้ามชาติไม่เปลี่ยนแปลง บริษัทข้ามชาติที่เลือกใช้วิธีสองวิธีนี้ต้องการประโยชน์ในด้านการประชาสัมพันธ์และอาจแนะนำผลิตภัณฑ์ของตนให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง ประกอบกับเหตุผลที่การแปลภาษาที่ใช้รายงานในงบการเงินมีต้นทุนไม่สูงมากนัก หลาย ๆ บริษัทข้ามชาติได้เลือกใช้วิธีนี้

3. งบการเงินตามความสะดวก (Convenience Statement) หมายถึง การที่บริษัทข้ามชาติทำการแปลภาษาและแปลงค่าสกุลเงินที่ใช้อยู่ในรูปภาษาและสกุลเงินตราของประเทศผู้ใช้งบการเงิน แต่ยังคงหลักการบัญชีที่บริษัทข้ามชาติใช้อยู่ในประเทศตนตามเดิม ตัวอย่างเช่น บริษัทโตโยต้ามอเตอร์ (Toyota Motor Corporation) จัดทำงบการเงินรวมของตนในรูปแบบภาษาอังกฤษและแสดงยอดจำนวนเงินเป็นเงินเหรียญดอลลาร์ของสหรัฐแต่เป็นงบการเงินที่จัดทำตามหลักการบัญชีของประเทศญี่ปุ่นเป็นสำคัญ บริษัทข้ามชาติที่ใช้วิธีนี้ควรระบุชัดเจนว่างบการเงินนี้จัดทำตามมาตรฐานการบัญชีของประเทศบริษัทข้ามชาติเพื่อมิให้ผู้อ่านผู้วิเคราะห์เข้าใจผิด

4. การปรับงบการเงินในวงจำกัด (Limited Restatements) เป็นอีกขั้นตอนหนึ่งที่บริษัทข้ามชาติจัดทำขึ้นเพื่อปรับงบการเงินให้มีประโยชน์เพิ่มเติมแก่ผู้ใช้ผู้วิเคราะห์งบการเงิน โดยนอกจากจะทำการแปลภาษาและแปลงค่าสกุลเงินตราที่ใช้ให้อยู่ในรูปภาษาและสกุลเงินตราของประเทศผู้ใช้งบแล้ว ยังจัดทำข้อมูลเปิดเผยเพิ่มเติมในบางรายการเพื่อกระทบบยอดในงบการเงิน บางบจากมาตรฐานการบัญชีในประเทศของบริษัทข้ามชาติให้สอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีของประเทศผู้ใช้งบการเงิน บริษัทข้ามชาติที่ได้เข้าไปสู่ตลาดทุนในต่างประเทศแล้วหรือกำลังเตรียมที่จะเข้าไประดมทุนในตลาดต่างประเทศมักใช้วิธีการนี้

5. การปรับกระทบบยอดงบการเงินให้เข้าสู่มาตรฐานการบัญชีของประเทศผู้ใช้งบการเงิน (Reconciliation to a foreign Country's Accepted Accounting Principles) วิธีนี้คล้ายคลึงกับวิธีที่ 4 แต่เป็นการจัดทำปรับงบการเงินตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ในประเทศที่บริษัทข้ามชาติเข้าไปจดทะเบียน

ตัวอย่าง เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกาจะกำหนดให้บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ยื่นข้อมูลงบการเงินของตนที่จัดทำตามมาตรฐานประเทศบริษัทข้ามชาติพร้อมทั้งแสดงการปรับตัวเลขกำไรสุทธิที่รายงานให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีของสหรัฐอเมริกา

6. การจัดทำบรอง (Secondary Statements) เป็นวิธีการที่บริษัทชาติจะทำได้ดีที่สุดให้แก่ผู้ใช้และวิเคราะห์งบการเงิน โดยในการจัดทำบรองบริษัทข้ามชาติจะแปลงรายงานประจำปีของตนในรูปภาษา สกุลเงินตราและหลักการบัญชีของประเทศผู้วิเคราะห์เป็นหลัก เนื่องจากวิธีการนี้มีต้นทุนสูง บริษัทข้ามชาติจึงเลือกจัดทำเฉพาะบางประเทศเป็นการเจาะจงเท่านั้น (Country-Specific Secondary Statement) นอกจากนี้บริษัทข้ามชาติบางประเทศอาจเลือกบรองสากล (Universal Secondary Statement) โดยเลือกใช้มาตรฐานการบัญชีนานาชาติ (International Accounting Standards) แทนที่จะใช้หลักการบัญชีของประเทศผู้วิเคราะห์ ประเทศใดประเทศหนึ่งเป็นหลัก เนื่องจากต้นทุนในการจัดทำบรองสำหรับแต่ละประเทศเป็นการเจาะจงค่อนข้างสูงบริษัทข้ามชาติจึงจัดทำบรองสากลเพื่อดึงดูดความสนใจของนักลงทุนในประเทศต่าง ๆ

2.7 ทบทวนวรรณกรรม

ผู้ศึกษาได้ทบทวนการศึกษา รายงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง สรุปผลดังต่อไปนี้
 สุเทพ ไพฑูรย์ (2548) ได้ศึกษาเรื่อง “แนวปฏิบัติทางการบัญชีเกี่ยวกับราคาโอนตามกฎระเบียบของกรมสรรพากร” จากการศึกษาพบว่า กิจกรรมข้ามชาติในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน จะต้องใช้ดุลพินิจและศึกษาเพิ่มเติมในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับราคาโอนจากผู้ปฏิบัติมาก่อน ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาและความระมัดระวังในการจัดเตรียมอย่างมาก เนื่องจากจะต้องใช้ข้อมูลของกิจการทั้งกลุ่ม ซึ่งแต่ละกิจการกระจายอยู่ในต่างประเทศ ใช้ภาษาต่างกัน และมาตรฐานการบัญชีและภาษีอากรก็จะแตกต่างกันไป จึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากกลุ่มบริษัทที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นควรมีการจัดตั้งคณะทำงานที่ประกอบด้วยบุคลากรทางด้านบัญชีและภาษีอากรของทุกบริษัทในกลุ่มกิจการขึ้นมา เพื่อทำหน้าที่ประสานและรวบรวมข้อมูลหลักฐานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกัน นอกจากนั้นการเตรียมเอกสาร ณ วันที่เกิดรายการจะเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้สามารถได้หลักฐานที่มีความครบถ้วนและเชื่อถือได้

นุชสรุ ชัยเสถียร (2541) ได้ศึกษาเรื่อง “การลงทุนของญี่ปุ่นที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนในเขตภาคเหนือตอนบน” จากการศึกษาพบว่า บริษัทญี่ปุ่นในภาคเหนือตอนบนมีการลงทุนมากที่สุดในหมวดอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า มีการลงทุนมากที่สุดในจังหวัดลำพูน ส่วนใหญ่นำเข้าเครื่องจักรและวัตถุดิบจากต่างประเทศ การจำหน่ายสินค้าส่วนใหญ่ส่งออกไปยังบริษัทแม่ มีแหล่งเงินทุนตามลำดับดังนี้ เงินทุนส่วนตัวของผู้ถือหุ้น กู้ยืมจากสถาบันการเงินในประเทศ สถาบันการเงินในต่างประเทศ และบริษัทแม่หรือบริษัทในเครือ การบริหารงานส่วนใหญ่เป็นคนญี่ปุ่น เหตุผลที่เลือกในเขต

ภาคเหนือตอนบนคือ ท่าเลที่ตั้งและแรงงานไทยส่วนใหญ่มีมากและหาง่าย ปัญหาอุปสรรคที่
บริษัทญี่ปุ่นพบ ได้แก่ แรงงานไทย ปัญหาเศรษฐกิจและปัญหาจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา
ต่างประเทศ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved